

ПРОТОКОЛ № 34

засідання Національної комісії з питань Червоної книги України

16 березня 2026 р.

м. Київ

У зв'язку з продовженням у країні воєнного стану, засідання Комісії відбулося в режимі «онлайн».

На розгляд Національної комісії з питань Червоної книги України надійшли клопотання про надання дозволів на добування (збирання) видів тварин, занесених до Червоної книги України.

Членам національної комісії було надано супроводжуючу клопотання документацію, протоколи засідань Секції з питань охорони тваринного світу Національної комісії з питань Червоної книги України, експертні висновки.

1. Клопотання ГС «Всесвітній фонд природи Україна» від 16.02.2026 № 6002-11/15991-07 на тимчасове вилучення з природи 6 дорослих особин рисі євразійської (*Lynx lynx* L.) пасткою-живоловкою з метою встановлення GPS-ошейника для проведення телеметричних досліджень на території Рівненської області (Рівненський природний заповідник), Івано-Франківської області (Верховинський національний природний парк), Львівської області (Національний природний парк «Сколівські Бескиди»), Закарпатської області (Ужанський національний природний парк; Рахівське надлісництво філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України»), у період активності рисі (з вересня по квітень включно) протягом 2026-2028 років.

Членам національної комісії було надано супроводжуючу клопотання документацію, протокол засідань Секції з питань охорони тваринного світу Національної комісії з питань Червоної книги України (№ 1 від 3 березня 2026 р.) та експертний висновок.

2. Клопотання національного природного парку «Сколівські Бескиди» від 08.01.2026 № 6002-11/2089-07 на тимчасове вилучення з природи методом іммобілізації седативними препаратами 2-х (двох) дорослих особин зубра (*Bison bonasus* L.) з метою встановлення на них телеметричних нашійників та відбору матеріалу для генетичних досліджень (волосяні проби) в період з січня до квітня 2026 р.

Членам національної комісії було надано супроводжуючу клопотання документацію, протокол засідань Секції з питань охорони тваринного світу

Національної комісії з питань Червоної книги України (№2 від 9 березня 2026 р.) та експертний висновок.

ПРИСУТНІ 25 членів Національної комісії з питань Червоної книги України: Кошечко В.Г., Афанасьєв С.О., Аністратенко В.В., Бабко Р.В., Гайова В.П., Гапоненко М.Б., Гелюта В.П., Давидов Д.А., Дідух Я. П., Домошлянець В.Г., Кагало О.О., Козиненко І.І., Коломійчук В.П., Корнеєв В.О., Костюшин В.А., Кошелєв О.В., Лукашов Д.В., Межжерін С.В., Мельник В.І., Мосякін С.Л., Некрасова О.Д., Томченко О.В. Садогурська С. С., Харченко В.О., Ходосовцев О.Є.

Головуючий: перший заступник голови Національної комісії з питань Червоної книги України, віце-президент НАН України академік НАН України Кошечко В.Г.

Секретар: д.б.н., пр. н. с. Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Бабко Р.В.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Розгляд клопотань про надання дозволів на спеціальне використання об'єктів Червоної книги України.

СЛУХАЛИ:

1. Клопотання ГС «Всесвітній фонд природи Україна» від 16.02.2026 № 6002-11/15991-07 на тимчасове вилучення з природи 6 дорослих особин рисі євразійської (*Lynx lynx* L.) пасткою-живоловкою з метою встановлення GPS-ошейника для проведення телеметричних досліджень на території Рівненської області (Рівненський природний заповідник), Івано-Франківської області (Верховинський національний природний парк), Львівської області (Національний природний парк «Сколівські Бескиди»), Закарпатської області (Ужанський національний природний парк; Рахівське надлісництво філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України»), у період активності рисі (з вересня по квітень включно) протягом 2026-2028 років.

Експерт: заступник директора з наукової роботи Карпатського національного природного парку, канд. біол. наук, с.н.с. О.І. Киселюк

У ДИСКУСІЇ ВИСТУПИЛИ:

Д. б. н., проф., директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Харченко В. О. наголосив на недостатності інформації про біологію і екологію рисі євразійської на території України, що робить актуальним запит на такі дослідження.

Акад. НАН України Афанасьєв С. О. акцентував увагу на важливості проведення генетичних досліджень, оскільки отримані дані можуть у майбутньому слугувати підставою для впровадження єдиної Державної системи моніторингу рисі, яка міститиме обов'язкову генетичну складову.

Член.-кор. Аністратенко В. В. підтримав запит ГС «Всесвітній фонд природи Україна» і додав, що саме генетичні дослідження популяції рисі євразійської дадуть уявлення про структуру та стан популяції.

К.б.н. Костюшин В. А. підтримав запит ГС «Всесвітній фонд природи Україна» і наголосив на важливості впровадження телеметричних досліджень як надійного методу отримання даних про міграційні шляхи рисі євразійської, розміри індивідуальних ділянок, міграційні шляхи, що є вкрай важливим при розробці і впровадженні системи екологічних коридорів у складі екомережі України.

Членами комісії однотайно була підтримана пропозиція щодо надання дозволу ГС «Всесвітній фонд природи Україна» від 16.02.2026 № 6002-11/15991-07 на тимчасове вилучення з природи 6 дорослих особин рисі євразійської (*Lynx lynx* L.) пасткою-живоловкою з метою встановлення GPS-ошийника.

2. Клопотання національного природного парку «Сколівські Бескиди» від 08.01.2026 № 6002-11/2089-07 на тимчасове вилучення з природи методом іммобілізації седативними препаратами 2-х (двох) дорослих особин зубра (*Bison bonasus* L.) з метою встановлення на них телеметричних нашійників та відбору матеріалу для генетичних досліджень (волосяні проби) в період з січня до квітня 2026 р.

Експерт: провідний науковий співробітник відділу фауни та систематики хребетних Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, представник в Україні European Bison Conservation Center, член Species Survival Commission (The Bison Specialist Group) of the International Union for Conservation of Nature, канд. біол. наук, доцент Віталій Смаголь.

У ДИСКУСІЇ ВИСТУПИЛИ:

Начальник Відділу охорони тваринного світу Управління охорони біорізноманіття та біобезпеки Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України Домашлінець В. Г поінформував, що на початок 2026 р. (за період 16 років) чисельність субпопуляції зубрів зросла до 51 особин, що призвело до збільшення їх території їх міграцій у кілька разів. Наслідком цього є постійні виходи тварин на територію, що не охороняється НПП. Виходи тварин за межі зони, де діє охорона, призвели до випадку їх відстрілу бракон'єрами, що сталося у жовтні 2024 р. Це робить

актуальним встановлення на тваринах телеметричних нашійників, що дасть вичерпну інформацію як про добові переміщення тварин, так і про шляхи їх сезонних міграцій.

Д. б. н., проф. Межжерін С. В. наголосив, що відбирання матеріалу для генетичних досліджень, яке супроводжується іммобілізацією тварин седативними препаратами групи адреноблокаторів, мінімізує негативні ризики відповідних маніпуляцій. Також, враховуючи той факт, що у родоводі майже усіх тварин Сколівської субпопуляції були лише два самці-засновники, генетичні дослідження дозволять дослідити можливі наслідки виникнення інбредної депресії.

Чл.-кор. НАН України, проф. Корнеєв В. О. наголосив, що встановлення шляхів міграції зубрів, як і проведення генетичних досліджень, цілком узгоджується з «Планом дій щодо збереження та відтворення зубра (*Bison bonasus* L., 1758) в Україні» (наказ Міндовкілля № 5557 від 28.12.2022 р.).

Членами комісії одностайно була підтримана пропозиція щодо надання дозволу НПП «Сколівські Бескиди» від 08.01.2026 № 6002-11/2089-07 на тимчасове вилучення з природи методом іммобілізації седативними препаратами 2-х (двох) дорослих особин зубра (*Bison bonasus* L.), а також підтримана пропозиція експерта щодо пролонгації терміну проведення заходу до квітня 2027 р.

ВИРІШИЛИ:

1. Підтримати клопотання ГС «Всесвітній фонд природи Україна» від 16.02.2026 № 6002-11/15991-07 про дозвіл на тимчасове вилучення з природи 6 дорослих особин рисі євразійської (*Lynx lynx* L.) пасткою-живоловкою з метою встановлення GPS-ошийника для проведення телеметричних досліджень на території Рівненської області (Рівненський природний заповідник), Івано-Франківської області (Верховинський національний природний парк), Львівської області (Національний природний парк «Сколівські Бескиди»), Закарпатської області (Ужанський національний природний парк; Рахівське надлісництво філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України») у період активності рисі (з вересня по квітень включно) протягом 2026-2028 років. Після проведення робіт відповідні акти мають бути надані до Національної комісії з питань Червоної книги України.

2. Підтримати клопотання національного природного парку «Сколівські Бескиди» від 08.01.2026 № 6002-11/2089-07 на тимчасове вилучення з природи методом іммобілізації седативними препаратами 2-х (двох) дорослих особин зубра (*Bison bonasus* L.) з метою встановлення на них телеметричних нашійників та відбору матеріалу для генетичних досліджень (волосяні проби) в період з січня до квітня 2026 р.

Рекомендувати, подовжити термін дозволу до квітня 2027 р. у зв'язку з недостатністю терміну проведення заходу до квітня 2026 р.

Звіт про результати запланованої роботи має бути переданий до Національної комісії з питань Червоної книги України відразу після отримання позитивних результатів роботи (незалежно від вказаних термінів), та одразу після завершення терміну дії дозволу (за відсутності результатів).

Рішення ухвалене одноголосно.

Перший заступник
голови Національної комісії
з питань Червоної книги України
віце-президент НАН України
академік НАН України

В.Г. Кошечко

Відповідальний секретар

Р. В. Бабко